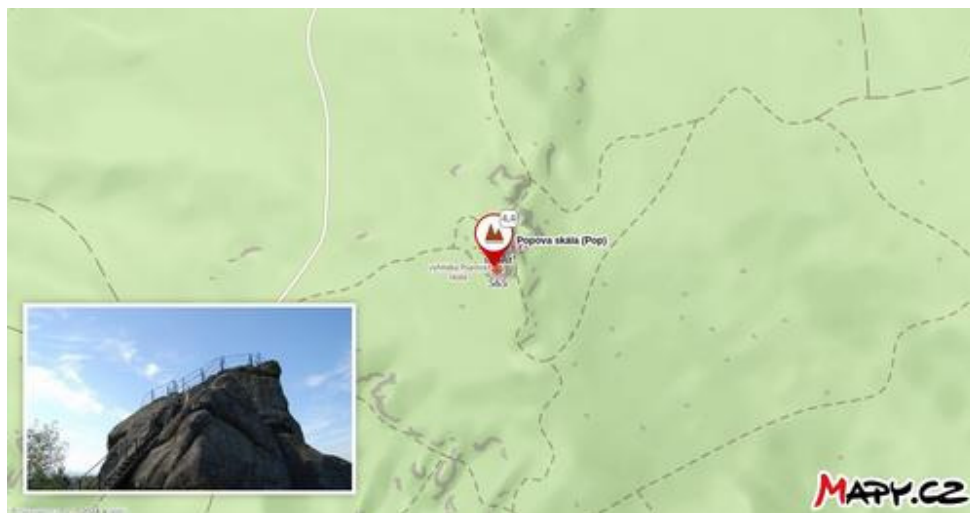

PERUNOVA-POPOVA SKÁLA

Souřadnice:

50°49'31.876" severní šířky, 14°48'48.089" východní délky

50.8255211N, 14.8133581E

Obrázek č. 1

Perunova-Popova skála-Pfaffenstein

Popis

Perunova-Popova skála (565 m nad mořem, úředně Popova skála) je mohutné pískovcové skalisko a vrcholu mírně protáhlého zalesněného kopce pracovním názvem Posvátná hora. Nachází se asi 4 km jihozápadně od Hrádku nad Nisou. Hora se na jihovýchodní straně dotýká Krásného (Císařského) údolí, na severní straně je Širokým sedlem propojen se Sedleckým Špičákem a na jihozápadě souvisí s horou Podkova. Na jeho temeni nachází poměrně velká skupina skal. Tvoří ji několik velkých, o sebe opřených pískovcových bloků, přičemž hlavní skalisko rozděluje svislá puklina. Mezi balvany na severní straně vznikla nevelká skalní brána a několik menších jeskyní. Nejrozměrnější se dříve nazývala Pec-Backofen a v 19. století ji měli využívat jako úkryt pašeráci. Další jeskyni se říkalo Konírna-Pferdestall.

Na jihovýchodní straně Posvátné hory se kdysi lámal zpevněný pískovec a na jihozápadním svahu

dobývala železná ruda, vázaná na čedičovou žílu, která sem zasahuje ze sousedního hřbetu hory Podkova.

Kovovým schodištěm byla skála opatřena roku 1907, v roce 1934 byl zvětralý krk Perunovy hlavy zčásti obezděn, aby se zabránilo jejímu sesuvu.

Pojmenování

Název „Popova skála“ je sice možným, ale s ohledem na dějinné souvislosti ne zcela výstižným překladem německého Pfaffenstein. Zřejmě se vycházelo ze staročeského „pop“, což bylo označení pro nižšího kněze či kněze obecně.

Slovník pro podstatné jméno „Pfaffe“ nabízí hned tři české překlady: kněžour, páter a pop. Zatímco pro druhé a třetí slovo jsou i jiné, používanější německé výrazy, u „kněžoura“ nikoli.

To je okolnost první.

Samotný „Pfaffe“ měl pak vzniknout podle jednoho výkladu z latinského *papa* „otec“ nebo ze starořeckého *παπᾶς papás*, jenž původně označoval v čestném smyslu římskokatolického kněze či obecně osobu žijící podle duchovních pravidel. Jiný výklad původu slova je ten, že se jedná o zkratku, vytvořenou z počátečních písmen latinského *Pastor fidelis animarum fidelium* (zkráceně: pfaf), tj. věrný pastýř věřících duší.

Původně tedy kněz, nicméně od dob reformace Martina Luthera, kdy narůstal počet duchovních, kteří se více zajímali o svůj blahobyt než o věřící, se pro ně postupně začalo vžívat označení „Pfaffe“, ovšem již v hanlivém významu, tedy „kněžour“, i když zřejmě ne hned a důsledně. Nakonec bylo pojmenování Pfaffe vztaženo též na pohanské duchovní. U řádných služebníků se upřednostňovaly názvy jako Priester, Pfarrer, Prediger, Pater či Pope.

To je druhá, silně podpůrná stopa.

Třetí a zřejmě rozhodující důkaz, že výraz „Pfaffe“ byl ve své době na území Lužice označením pro pohanského kněze, potažmo modloslužbu, lze nalézt ve složeninách, označujících místa mnohdy odlehlá, bez známek křesťanských vlivů (vedle Pfaffenstein též Pfaffenbach či Pfaffenberg), nezřídka opatřená výtvary, vlastními pohanské víře (vytesané tváře, obětní mísy s odtokovými žlábkami atp.)*.

* Podle spíše pozdního a patrně romatického zdroje zněl její původní název *Pfeifenstein* (*Pískalova skála, Pískalka*). Souvisí s pověstí, že ve skalních trhlinách pod vrcholem žije údajně malý šedý skřet, který v očekávání neblahých časů píská na píšťalku. V nitru skály se pak má ukrývat obrovský poklad – zlato loupežníků a krvelačných žoldněů.

Začlenění do Hrádeckého Svatoboru

Perunova-Popova skála byla, kromě ostatních soch bohů nacházejících se na Posvátné hoře, hlavní modlou, jádrem celého posvátného okrsku. Svědčí o tom upravený vrchol skály, jenž představuje hlavu nejspíše hromovládneho Peruna (skála zasvěcená Perunovi), nejvyššího ze slovanských bohů, s tvářemi hledícími do všech světových stran. Tvářemi je opatřen i Perunův trup na severní straně skály. Pozoruhodná je na něm rytina líbající se ženy s mužem (Zobrazení č. 2, obrázek č. 1) – rytina se stejným

námětem se nachází na stěně jedné z Knížecích skal (viz příslušný článek) i jinde. V těsném a blízkém okolí Perunova těla se nacházejí velké hlavy (Zobrazení č. 1, obrázek č. 3). Pod severní stranou Perunovy sochy je též vytesaný několikametrový obrys ryby (jedno ze zvířat zasvěcených bohyni Živě – viz také část Okolí Perunovy skály).

Podobně Perun shlížel i na příchozí po lesní cestě Vysoká na západní straně.

Na temeni a na nižší (prostornější) plošině vrcholu se po jejich odvodu nacházejí zachovalé obětní mísy s odtokovými žlábkami (viz dále).